

Chrońmy dzieci przed brutalizacją intymności

Data dodania: 2010-03-05 09:14:28

Ochrona dzieci przed brutalizacją jest szczególnie trudna w dobie Internetu, telefonów komórkowych. Rodzice muszą mądrze wychowywać, a szkoła wzmacniać to wychowanie poprzez dobrze realizowaną profilaktykę. Mądrze wychowywać to rozmawiać z dzieckiem na temat różnych sytuacji, które mogą się zdarzyć, i tego, jak sobie z nimi poradzić, jak ich unikać, a najlepiej do nich nie dopuścić. Ważną sprawą jest również budowanie u dzieci i młodzieży poczucia własnej wartości.

Kilka lat temu w jednym z gimnazjów uczennica klasy III, laureatka wielu konkursów przedmiotowych, zaszła w ciążę. Podczas rozmowy z dziewczyną okazało się, że wszyscy w szkole jej dokuczali, śmiali się z niej, że ona tylko „kuje” i nic z życia nie ma, że jej to żaden chłopak by nie chciał. Basia – tak miała na imię dziewczyna – bardzo to przeżywała. Poznała chłopaka o rok starszego od siebie na jednym z konkursów. Kiedy pochwaliła się koleżankom, one jeszcze bardziej zaczęły jej dokuczać, że oni to tylko zadania razem rozwiązują, że i tak nie potrafią nic więcej ze sobą zrobić itp. Wszystkie wokół chwaliły się, jak to super jest być „z chłopakiem”, jaki seks jest wspaniały itp. Basia postanowiła nie wyróżniać się niczym od swoich koleżanek i podjęła decyzję o rozpoczęciu życia seksualnego. Niestety, nie miała w tym względzie zbyt dużej wiedzy, więc efekt był tragiczny. Po pierwszym stosunku, który nie sprawił jej przyjemności, okazało się, że jest w ciąży. W momencie kiedy szkoła podjęła „interwencję kryzysową” w tej klasie, włączając w działania policję, okazało się, że większość dziewcząt nawet nie ma chłopaka, a żadna z nich nie uprawiała seksu. Basia, dzięki miłości swoich rodziców i odpowiedzialności ojca dziecka i jego rodziców, kończy drugi rok studiów. Historia ta pokazuje jednak, jak ważne jest wychowanie wzmacniane profilaktyką.

Kodeks karny, Rozdział XXV Przepisy przeciwko wolności seksualnej i obyczajności zawiera 9 artykułów dotyczących przestępstw związanych ze sferą seksualną.

Art. 197

§ 1. Kto przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 2. Jeżeli sprawca, w sposób określony w § 1, doprowadza inną osobę do poddania się innej czynności seksualnej albo wykonania takiej czynności, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 3. Jeżeli sprawca dopuszcza się zgwałcenia wspólnie z inną osobą, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

§ 4. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1–3 działa ze szczególnym okrucieństwem, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5.

Art. 197 kk chroni wolność seksualną każdego człowieka, niezależnie od wieku, rozumianą jako wolność „od” wszelkiego rodzaju przymusu, nacisków prowadzących do naruszenia nieskrępowanego podejmowania decyzji w zakresie stosunków seksualnych; rozumianą jako prawo każdej osoby do swobodnego dysponowania swoim życiem seksualnym i obyczajność, która zakazuje niedobrowolnego obcowania płciowego oraz innych niedobrowolnych czynności seksualnych. Przepięstwo to może mieć miejsce tylko wtedy, gdy nie wystąpiło skuteczne zezwolenie osoby uprawnionej na okreólone zachowanie sprawcy. W§ 1 ustawodawca wskazuje, że zgwałcenie polega na doprowadzeniu innej osoby do obcowania płciowego przy użyciu przemocy lub groźby bezprawnej albo podstępü. Obcowanie płciowe to nie tylko akt spółkowania, ale również jego surogaty, tzn. stosunki analogiczne do spółkowania, które prowadzą lub mogą prowadzić do zaspokojenia popędu płciowego (np. stosunki oralne, analne, homoseksualne). Dla bytu tego przestępstwa ważne jest zaangażowanie w nie organów płciowych chociażby jednej osoby – sprawcy lub pokrzywdzonego. Mówiąc o przemocy, ustawodawca miał na myśli bezpośrednie użycie siły fizycznej dla uniemożliwienia oporu ofiary (np. związanie jej) lub przełamanie jej oporu (np. bicie). Przemoc może być skierowana bezpośrednio na ciało ofiary, na osobę bliską (np. dziecko ofiary) lub przeciwko rzeczy, o ile rozmiar dolegliwości uzasadnia przyjęcie, że ofiara znalazła się w stanie przymusu.

W§ 2 mamy do czynienia z inną czynnością seksualną, którą jest np. obmacywanie narządów płciowych ofiary. Zgodnie z Uchwałą Sądu Najwyższego z 19 maja 1999 r. I KZP 17/99, OSNKW 1999, nr 7-8, poz. 37, inna czynność seksualna (...) to takie zachowanie, niemieszczące się w pojęciu obcowania płciowego, które związane jest z szeroko rozumianym życiem płciowym człowieka, polegające na kontakcie cielesnym sprawcy z pokrzywdzonym lub przynajmniej na cielesnym i mającym charakter seksualny zaangażowaniu ofiary. Przepięstwo to ściigane jest na wniosek. Złożony wniosek o ściąganie sprawców zgwałcenia nie może być cofnięty.

Warto tu jeszcze wspomnieć, że za czyn opisany w§ 3 osoba, która ukończyła 15 lat, może odpowiadać jak osoba dorosła. Wpływ na to będą miały okoliczności sprawy, stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste, a w szczególności bezskuteczność wcześniej stosowanych środków wychowawczych lub poprawczych (art. 10§ 2 kk).

Kolejny, bardzo istotny przepis prawny:

Art. 200 kodeksu karnego

§ 1. Kto obcuje płciowo z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszcza się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadza ją do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto w celu zaspokojenia seksualnego prezentuje małoletniemu poniżej lat 15 wykonanie czynności seksualnej.

Przedmiotem ochrony jest przede wszystkim prawidłowy rozwój psychofizyczny osoby małoletniej. Badania naukowe dowodzą bowiem, że przedwczesne rozbudzenie seksualne małoletniego wpływa niekorzystnie na jego rozwój psychofizyczny. Kolejnym przedmiotem ochrony, opisanym w tym artykule kodeksu karnego w§ 1 (choć nie

wprost), jest ochrona przed przedwczesnym macierzyństwem lub ojcostwem oraz wolność wyboru z uwzględnieniem, że osoba poniżej 15. roku życia nie jest w stanie podjąć w sposób niezakłócony i swobodny decyzji woli w powyższym względzie. Wynika to z faktu, że w takim wieku osoba jest pozbawiona autodeterminacji w sferze zachowań i przyzwolenia seksualnego. Dla bytu przestępstwa nie ma znaczenia fakt wyrażenia zgody przez osobę poniżej 15. roku życia. W przypadku braku zgody mamy do czynienia z kumulatywną kwalifikacją – art. 200§ 1 w związku z art. 197§ 1 lub 2, 3, 4 kk. Niestety, w rzeczywistości szkolnej często mamy do czynienia z sytuacją, kiedy np. dwoje 14-latków podczas przerw dopuszcza się innych czynności seksualnych, a nawet w toalecie spółkują z sobą. Co wtedy? Rozwiązanie takiej sytuacji w oparciu o przepisy art. 200 kk nie jest oczywiste i jednoznaczne. Większość autorów komentarzy uważa, że tylko osoba dorosła (taka, która ukończyła 17 lat) może dopuścić się czynu opisanego w tym artykule. Ale należy w takiej sytuacji pamiętać, że wczesne kontakty seksualne stanowią zagrożenie dla rozwoju psychofizycznego dzieci i taka szkodliwość ma miejsce zarówno w przypadku kontaktu małoletniego z osobą dorosłą, jak i w sytuacji obcowania płciowego małoletniego z małoletnim (np. 14-latka z 13-latką). Dlatego właściwy do rozpoznania sprawy i podjęcia stosownych środków jest sąd rodzinny i nieletnich. W sytuacji kiedy osoba dorosła (ukończyła lat 17) dopuszcza się czynów opisanych w tym artykule, mamy do czynienia z przestępstwem publiczno-skargowym, czyli ściganym z urzędu. W sytuacji kiedy nauczyciel podejrzewa lub ma informację o takiej sytuacji, ma prawny obowiązek powiadomić organy ścigania. Dla popełnienia przestępstwa opisanego w § 2 konieczne jest celowe nastawienie, czyli prezentacja wykonania czynności seksualnej małoletniemu poniżej 15 lat, w celu zaspokojenia seksualnego.

Art. 200 kodeksu karnego

§ 1. Kto publicznie prezentuje treści pornograficzne w taki sposób, że może to narzucić ich odbiór osobie, która tego sobie nie życzy,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 2. Kto małoletniemu poniżej lat 15 prezentuje treści pornograficzne lub udostępnia mu przedmioty mające taki charakter albo rozpowszechnia treści pornograficzne w sposób umożliwiający takiemu małoletniemu zapoznanie się z nimi, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Kto w celu rozpowszechniania produkuje, utwala lub sprowadza, przechowuje lub posiada albo rozpowszechnia lub publicznie prezentuje treści pornograficzne z udziałem małoletniego albo treści pornograficzne związane z prezentowaniem przemocy lub posługiwaniem się zwierzęciem, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 4. Kto utwala treści pornograficzne z udziałem małoletniego poniżej lat 15, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4a. Kto sprowadza, przechowuje lub posiada treści pornograficzne z udziałem małoletniego poniżej lat 15, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 4b. Kto produkuje, rozpowszechnia, prezentuje, przechowuje lub posiada treści pornograficzne przedstawiające wytworzony albo przetworzony wizerunek małoletniego

uczestniczącego w czynności seksualnej podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 5. Sąd może orzec przepadek narzędzi lub innych przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstw określonych w§ 1-4b, chociażby nie stanowiły własności sprawcy.

W§ 1 mamy do czynienia z prezentowaniem treści pornograficznych w taki sposób, że może to narzucać ich odbiór osobom, które sobie tego nie życzą. Chodzi tu o naruszenie wolności wyboru przez narzucenie kontaktu z treściami pornograficznymi (oczywiście musi to mieć charakter publiczny).§ 2 dotyczy prezentowania treści pornograficznych lub udostępniania przedmiotów mających taki charakter osobom poniżej 15. roku życia, gdyż w tym przypadku chodzi o zapobieganie demoralizacji. Karalne jest więc prezentowanie, czyli pokazywanie lub demonstrowanie treści pornograficznych w formie żywego pokazu lub projekcji filmu, a także udostępnianie przedmiotów zawierających takie treści, czyli np. filmów, zdjęć itp. Mamy tu również zagadnienie związane z rozpowszechnianiem treści pornograficznych w sposób umożliwiający małoletniemu (poniżej 15 lat) zapoznania się z nimi. Należy przez to rozumieć takie rozpowszechnianie, które umożliwia małoletniemu łatwy kontakt z treściami pornograficznymi, np. wprowadzenie do Internetu w sposób niekodowany albo wystawienie na półce w sklepie, na którą łatwo można sięgnąć. Przestępstwa opisane w art. 202 kk są przestępstwami publiczno-skargowymi, czyli ściganymi z urzędu.

Czyny zabronione popełnione w cyberprzestrzeni, z którymi w ramach swoich zadań może spotkać się każdy nauczyciel:

- upublicznianie zdjęć i filmów z udziałem nagich dzieci (art. 202 kk)- publiczno-skargowe, wprowadzenie zmian (poprzez włamanie) na koncie e-mail, na profilu społecznościowym, blogu lub w innym miejscu zastrzeżonym hasłem lub innym zabezpieczeniem (art. 267 kk i art. 268a kk)- wnioskowe ścigane z urzędu,
- stosowanie wulgaryzmów, które nie wyczerpują przesłanek zniewagi lub zniesławienia (art. 141 kw)- publiczno-skargowe,
- groźby karalne (art. 191 kk)- publiczno-skargowe,
- złośliwe niepokojenie przy użyciu narzędzi dostępnych w Internecie, takich jak: komunikatory, fora, czaty, e-mail (art. 107 kw)- prywatno-skargowe,
- upublicznianie czyjegoś zdjęcia lub filmu z czyimś udziałem bez jego wiedzy, zgody lub wbrew jego woli (tzn. wizerunku) (art. 81 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych- Dz. U. z 2000 r. Nr. 80, poz. 904), naruszenie dóbr osobistych i prawo do prywatności (art. 23 kc i art. 24 kc) poprzez umieszczenie w Internecie, np. na stronie, portalu, blogu lub rozesłanie e-mail- prywatno-skargowe,
- upublicznianie ośmieszającego, np. wykonanego w ośmieszających okolicznościach lub przerobionego, zdjęcia lub filmiku z czyimś udziałem (art. 23 kc, art. 24 kc i art. 216 kk lub 212 kk- zniesławienie)- prywatno-skargowe.

W przypadku przestępstwa popełnionego w cyberprzestrzeni, o ile jest to możliwe, należy skopiować, wydrukować dowody potwierdzające jego dokonanie lub zapisać adres strony, na której takie treści się pojawiły, a w przypadku użycia do jego popełnienia np. telefonu komórkowego, należy nie usuwać tej wiadomości tekstowej. Przepisy chronią

tylko osoby poniżej 15. roku życia przed rozpoczęciem życia seksualnego (oczywiście, mam na myśli akceptację i zgodę takiej osoby). W przypadku kiedy osoba ukończyła lat 15 i chce rozpocząć życie seksualne, ma do tego prawo. Dlatego bardzo ważne jest, aby z dzieckiem rozmawiać na tematy dotyczące tej sfery życia, by dojrzałe i świadomie podejmowało decyzje.

kom. Wanda Mende
Centrum Szkolenia Policji w Legionowie

Artykuł ukazał się w numerze marcowym miesięcznika «Głos Pedagogiczny».

Literka.pl Literka.pl